

Як працює система ПДВ під час воєнного стану?

Деякі типові ситуації

Юлія Кривомаз, старший радник, адвокат

Реєстрація податкових накладних – безпідставно заблокована

- Наказом Міністерства фінансів України від 17.01.2022 р. № 15 «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 31 грудня 2015 року № 1307» внесено зміни до форми податкової накладної та Порядку її заповнення.
- Реєстрація податкових накладних та розрахунків коригування кількісних і вартісних показників, складених за новою формою, в Єдиному реєстрі податкових накладних повинна була здійснюватися, починаючи з 01.03.2022 р.
- **Однак**, нова форма податкової накладної не була оприлюднена і не доступна в електронному кабінеті платника податків.

Неналежне виконання органами влади їх законодавчо встановлених функцій?

Реєстрація податкових накладних – безпідставно заблокована

А що каже податкова?

- У зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану та з метою забезпечення можливості платникам податків декларувати свої податкові зобов'язання з ПДВ оновлена форма ПН/РК буде доступна платникам податків після завершення воєнного стану.

Тобто, реєстрація ПН/РК неможлива нібито у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні.

- ✓ (!) Проте жодних змін до положень ст. 201 ПКУ, зокрема і до п. 201.10 ПКУ, яким встановлено обов'язок та терміни реєстрації ПН/РК в ЄРПН, законодавцем НЕ вносилося.

Реєстрація податкових накладних – безпідставно заблокована

(!) Проте

жодних змін до положень ст. 201 ПКУ, зокрема і до п. 201.10 ПКУ, яким встановлено обов'язок та терміни реєстрації ПН/РК в ЄРПН, законодавцем НЕ вносилося.

Реєстрація податкових накладних – безпідставно заблокована

Як бути з податковим кредитом?

Абзац 1 пункту 32-2 підрозділу 2 розділу XX ПКУ:

«Тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, платники податку за операціями з придбання товарів/послуг, за якими в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) постачальниками не зареєстровано податкові накладні та/або розрахунки коригування до них, включають до складу податкового кредиту звітного періоду суми податку на додану вартість, сплачені (нараховані) у складі вартості придбаних товарів/послуг, на підставі наявних у платника первинних (розрахункових) документів, складених (отриманих) платником податку за операціями з придбання товарів/послуг відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Реєстрація податкових накладних – безпідставно заблокована

Як бути з податковим кредитом?

Тобто протягом дії воєнного стану податковий кредит, право на який матиме платник податків, формується на підставі наявних у платника первинних (розрахункових) документів:

- ✓ Документи РРО;
- ✓ Акти приймання-передачі;
- ✓ Акти виконаних робіт тощо.

Реєстрація податкових накладних – безпідставно заблокована

- Після завершення дії воєнного стану платники зобов'язані зареєструвати в ЄРПН всі ПН та РК, реєстрація яких відтермінована на час дії військового стану, а всі податкові зобов'язання та податковий кредит, задекларовані платниками під час дії воєнного стану на підставі наявних у платника первинних (розрахункових) документів, підлягають обов'язковому уточненню (приведенню у відповідність) з урахуванням даних ПН та РК, зареєстрованих в ЄРПН (абз. 2 п. 32-2 підрозділу 2 розділу XX ПКУ):

«Протягом шести місяців після припинення або скасування дії воєнного стану платники **зобов'язані забезпечити реєстрацію** в Єдиному реєстрі податкових накладних всіх податкових накладних та розрахунків коригування, реєстрація яких відстрочена на період дії воєнного стану, **а податковий кредит, задекларований** платниками під час дії воєнного стану на підставі наявних у платника первинних (розрахункових) документів, **підлягає обов'язковому уточненню** (приведенню у відповідність) з урахуванням даних податкових накладних та розрахунків коригування, зареєстрованих у Єдиному реєстрі податкових накладних».

Реєстрація податкових накладних – безпідставно заблокована

???

А що робити платнику, який

- ✓ сплатив ПДВ у складі вартості товару,
- ✓ сформував податковий кредит на підставі наявних первинних документів,

АЛЕ

його контрагент перестав існувати за час воєнного стану = не може забезпечити реєстрацію відповідної ПН/РК?

Тобто наразі відсутні законодавчі підстави для непроведення реєстрації ПН / РК в ЄРПН,

однак фактично реєстрація не проводиться,

що створює ризик

- додаткового податкового навантаження на платників податків,
- подвійної сплати ПДВ з одного і того ж товару кінцевим споживачем та компанією в ланцюгу постачання.

БЮДЖЕТНЕ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Податкові перевірки заявленого бюджетного відшкодування

платники ПДВ, які мають право на бюджетне відшкодування відповідно до ст. 200 ПКУ та подали заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, отримують таке бюджетне відшкодування у разі узгодження контролюючим органом заявленої суми бюджетного відшкодування за результатами камеральної перевірки,

а у випадках, визначених п. 200.11 ст. 200 ПКУ, – за результатами документальної перевірки, проведеної в порядку, передбаченому п.п. 78.1.8 ПКУ.

Зважаючи на практику податкового органу, можна говорити, що
з 2022 року платник отримуватиме право на бюджетне відшкодування ПДВ
переважно лише за наслідками документальної перевірки

БЮДЖЕТНЕ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Зупинення бюджетного відшкодування

на період до припинення або скасування воєнного стану зупинено дію п. 200.10 – 200.12 ПКУ, якими регулюється порядок визначення суми ПДВ, що підлягає відшкодуванню, та строки проведення розрахунків.

ТОБТО

окрім звичайних обмежень та затримок у здійсненні бюджетного відшкодування у зв'язку із документальними перевітками,

платникам податків в принципі заблоковано отримання бюджетного відшкодування на період воєнного стану

БЮДЖЕТНЕ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Ефект від зупинення дії п. 200.12 ПКУ

Пунктом 200.12 ПКУ визначено момент узгодження суми ПДВ до бюджетного відшкодування.

Відповідно до п. 200.13 ПКУ орган казначейства здійснює бюджетне відшкодування сум ПДВ, **які набули статус узгоджених**.

Тобто зупинення дії п. 200.12 ПКУ на час воєнного стану
=
блокування бюджетного відшкодування ПДВ

БЮДЖЕТНЕ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

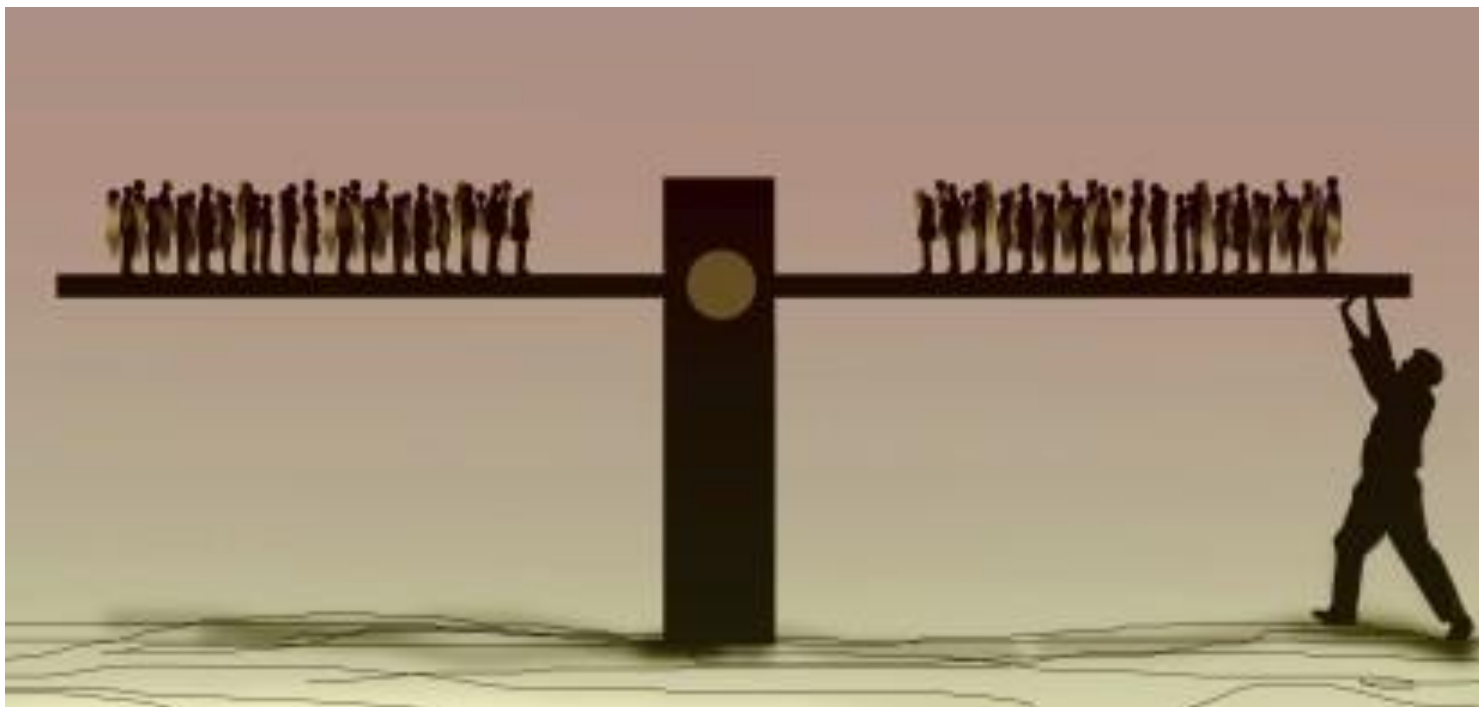
Затягування повернення бюджетного відшкодування ПДВ

- Замість 30-денного терміну на камеральну перевірку відведено 90-денний термін
(абз. 3 п. 69.2 підрозд. 10 Перехідних положень ПКУ);
- відшкодування можна заявити лише на основі ПН і РК, які зареєстровані у ЄРПН, а також митних декларацій
(абз. 2 п. 69.2 підрозд. 10 Перехідних положень ПКУ);
- відшкодування ПДВ здійснюється у разі узгодження заявленої суми бюджетного відшкодування податковим органом за результатами камеральної перевірки, або за результатами документальної перевірки платника ПДВ
(п. 200.10 ПКУ).

ЗАМІСТЬ ФАКТИЧНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ – П'ЯТИРІЧНІ ОВДП?

- 24.04.2022 р. у Верховній Раді зареєстровано законопроект № 7311 про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо окремих податків і зборів у період воєнного, надзвичайного стану.
- Пропонується встановити, що за відповідною заявою платника податку орган казначейства після узгодження суми ПДВ до відшкодування здійснює повернення такої суми **шляхом видачі облігацій внутрішньої державної позики строком обігу п'ять років**.
- Оформлення бюджетного відшкодування сум ПДВ облігаціями внутрішньої державної позики планується прирівняти до повернення платнику податку суми бюджетного відшкодування шляхом перерахування коштів з бюджетного рахунка на рахунок платника податку.

Система справляння ПДВ, очевидно, не працює.

Що далі?

ПДВ впроваджувався, серед іншого, для запобігання перегріву економіки.

- Однак чи можна говорити про перегрів економіки під час війни?
- Чи на часі вилучення у споживачів частини грошових коштів з обігу, коли найбільший тягар ПДВ лягає на найбільшніші верстви населення, у якого більша частина статків йде саме на повсякденне споживання?

НІ!

Тож чи не на часі взагалі скасувати цей податок?

ВТРАТА МАЙНА ЧЕРЕЗ БОЙОВІ ДІЇ – ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ

Можливі причини втрат: бойові дії (попадання снарядів, ракет тощо), втрати, зумовлені крадіжками як з боку окупантів, так і з боку місцевих мародерів, навмисним пошкодженням майна окупантами.

➤ Пунктом 32-1 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ визначено:

«Тимчасово, протягом дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, не вважаються використаними платником податку в неоподатковуваних податком на додану вартість операціях або операціях, що не є господарською діяльністю платника податку, товари:

придбані в оподатковуваних податком на додану вартість операціях, **знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили** у період дії воєнного, надзвичайного стану;

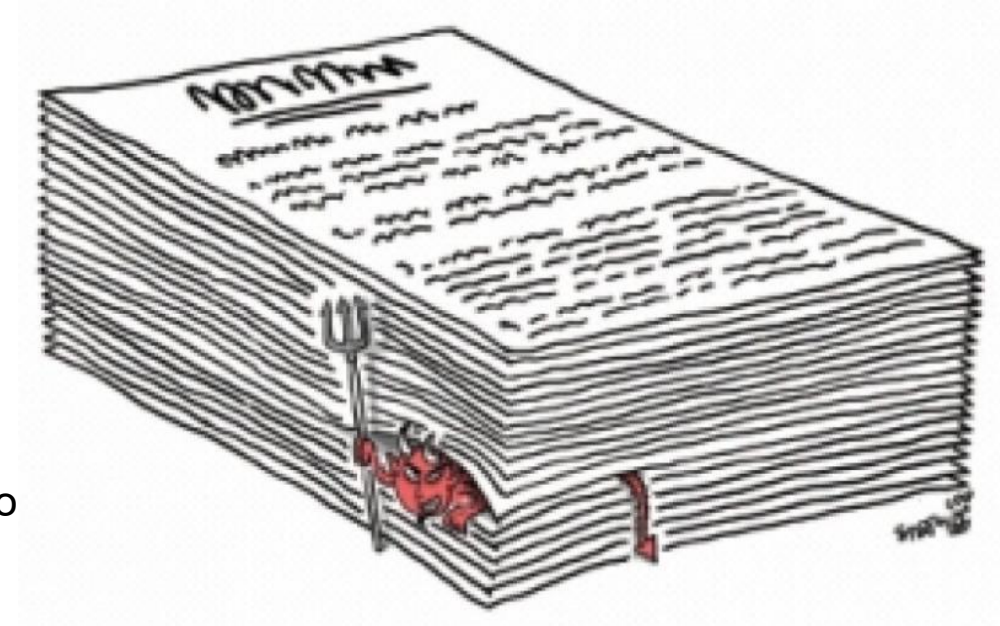
...

До наведених у цьому пункті операцій норми пункту 198.5 статті 198 цього Кодексу не застосовуються».

ВТРАТА МАЙНА ЧЕРЕЗ БОЙОВІ ДІЇ – ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ

Як завжди, диявол криється в деталях.

Питання зводиться в основному до формування належної доказової бази, належного документального оформлення та належного оформлення списання знищених, зруйнованих та/або втрачених товарів, основних засобів у бухгалтерському обліку.

ВТРАТА МАЙНА ЧЕРЕЗ БОЙОВІ ДІЇ – ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ

Якщо узагальнити, можна орієнтуватись на такі документи:

- копія акта ДСНС, довідки поліції, в разі якщо такі служби прибули на місце події; якщо не прибули – слід намагатись викликати їх знову для фіксування наслідків, коли доступ до об'єкта стане безпечним;
- протокол огляду знищеного або пошкодженого майна, складений власними силами платника податків (навіть виходячи із доступних фото та відео, без фізичного виїзду на об'єкт);
- свідчення, надані підприємством на сайті проекту «Росія заплатить» за [посиланням](#);
- протокол огляду веб-сайту ЗМІ, де міститься інформація, що стосується пошкоджень, руйнувань;
- відео та фото докази з місця подій;
- документи на підтвердження форс-мажорних обставин: заявка за формою та із переліком документів у відповідності до Регламенту засвідчення ТПП України та регіональними ТПП форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) та відповідний сертифікат про форс-мажорні обставини;
- заява до правоохоронних органів про вчинення кримінального правопорушення із зазначенням всіх обставин, а також з отриманням витягу та довідки про реєстрацію в ЄДРСР кримінального провадження;
- документи щодо припинення права власності на майно, що підлягає державній реєстрації відповідно до ст. 349 ЦК України;
- протокол призначеної підприємством комісії, яка уповноважена приймати рішення про списання основних засобів, запасів;
- висновки експертів щодо стану зруйнованого майна та причин, які його зумовили.

ВТРАТА МАЙНА ЧЕРЕЗ БОЙОВІ ДІЇ – ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ

- Документальне оформлення та відповідні докази в кожному конкретному випадку можуть відрізнятись в залежності від конкретних обставин.
- Втім, всі такі документи і докази в сукупності **мають підтверджувати, що знищення, втрата, руйнування майна сталися саме внаслідок обставин непереборної сили або з інших незалежних від волі платника податків причин.**

**А якщо понесені збитки не пов'язані
напрямую із веденням бойових дій?**

ВТРАТИ МАЙНА, ОПОСЕРЕДКОВАНО ПОВ'ЯЗАНІ З ВОЄННИМ СТАНОМ

- До таких втрат можна віднести, наприклад, псування товару, від якого відмовилися покупці згідно з раніше укладеними договорами поставки, обґрунтовуючи це різними причинами – від ведення бойових дій в зоні їх знаходження, неможливості логістично забезпечити отримання та перевезення продукції до своїх виробничих потужностей, до суб'єктивних причин – неможливості ведення бізнесу в умовах війни та збуту своєї готової продукції.

Чи виникає в такому випадку податкове зобов'язання (обов'язок до сплати ПДВ) на зіпсовану / нереалізовану продукцію?

У таких випадках йдеться швидше **про суттєву зміну обставин для сторін договору**, яка й зумовила відступ від зобов'язань за договором / втрату продукції, оскільки відсутній причинно-наслідковий зв'язок між втратою майна та дією обставин непереборної сили (форс-мажору).

Розглядуваний випадок не підпадає під виключення, визначене п. 32-1 підрозділу 2 Перехідних положень ПКУ.

ВТРАТИ МАЙНА, ОПОСЕРЕДКОВАНО ПОВ'ЯЗАНІ З ВОЄННИМ СТАНОМ

Є підстави говорити, що ПДВ не підлягає нарахуванню і в такому випадку.

АЛЕ

Платник податків має правильно підійти до документування втрати майна.

Дякуємо за увагу!

KMP ПАРТНЕРИ
PARTNERS

вул. Паньківська 5, 5-й поверх
Київ, 01033, Україна
www.kmp.ua, www.wts.ua

тел.: +38 (044) 490 71 97
факс: +38 (044) 492 88 59
admin@kmp.ua